

ПРОПЕДЕВТИКА ПРОЕКТНО-ТЕХНОЛОГИЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В НАЧАЛЬНОЙ ШКОЛЕ

Резюме

Данная статья подтверждает необходимость пропедевтической работы учителей начальных классов по использованию проектно-технологической деятельности, ибо только ученик, который прошел подготовку во время обучения в 1-4 классах готов к работе в средней и старшей школе.

Ключевые слова: пропедевтика, проектно-технологическая деятельность, начальная школа, технологические операции с бумагой и картоном, подготовка к внедрению проектно-технологической деятельности.

N. Chernyshova

THE ENGINEERING PROPAEDEUTICS IN PRIMARY SCHOOL

Summary

This article confirms the necessity of primary teachers propaedeutic work in primary school for the use of engineering activities, because the only pupil completed the training during the studying at the 1st-4th forms is ready to work at the secondary school not only on the productive way, but also on the creative one. Key words: propaedeutics, engineering activities, primary school, paper and cardboard tech operations, the engineering activity implementation training.

Key words: propaedeutics, engineering activities, primary school, paper and cardboard tech operations, the engineering activity implementation training.

УДК 378.22.011

А. М. Хлопов

ВПЛИВ ТЕХНІЧНИХ ДИСЦИПЛІН НА ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ "ТЕХНОЛОГІЇ" У КОНТЕКСТІ КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОЇ СИСТЕМИ НАВЧАННЯ

У роботі описується роль інноваційних технологій, а також технічних дисциплін в цілому при підготовці вчителя освітньої галузі "Технології" та спеціаліста професійної освіти. Перелік даних дисциплін достатньо довгий, але автор зосереджує увагу на розгляді поставленого питання на прикладі технічної механіки, яка вивчається на відповідних спеціальностях факультету технологій та дизайну Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка.

Ключові слова: інноваційні технології, кредитно-модульна система навчання, освітня галузь "Технології", інженер-педагог.

Постановка проблеми. В умовах сучасного конкурентного середовища важливого значення набувають інноваційні технології у підготовці майбутнього вчителя. Проблеми наукової організації праці (НОП) завжди привертала увагу вчених, науковців та керівників.

Вагомий вплив на порушену проблему мав перехід вищої освіти України на кредитно-модульну систему навчання, яка введена на основі того, що Україна 17 травня 2005 року приєдналась до Болонської декларації.

В статті **визначено роль педагогічних технологій** у викладанні відповідних технічних предметів для студентів ВНЗ педагогічного профілю.

Педагогічний університет готує вчителів освітньої галузі "Технології" для школи, а тому існує взаємозв'язок між підготовкою вчителя та навчанням учня. В 2004 році Кабінет Міністрів України затвердив Державний стандарт базової і середньої освіти, який визначає вимоги до підготовки учнів та рівня освіченості випускників основної та старшої школи, охоплює базовий і навчальний план, дає завдання для базової і повної середньої освіти та докорінно змінює завдання Вищої школи з підготовки вчителя освітньої галузі "Технології" [12, с.53-54].

У зв'язку з впровадженням нового стандарту освіти [4, с.21] та нової програми з трудового навчання [8, с.19] виникає потреба у вивченні різнобічних технологій, які

використовує людство [4, с.53]. Сучасна підготовка вчителя освітньої галузі "Технології" та інженера-педагога ставить зовсім нові вимоги до змісту, методів, засобів і форм, а також організації та керування навчальною діяльністю [1, с.85].

Виклад основного матеріалу. Основна мета освітньої галузі "Технології" в школі – це формування всебічно розвиненої, технічно і технологічно освіченої особистості, підготовленої до активної трудової діяльності в умовах конкуренції та сучасного високотехнологічного інформаційного суспільства.

Ці вимоги також зазначені в "Державному стандарті базової і повної середньої освіти" [11, с.132]. Документ охоплює базовий навчальний план, формуючи нову мету для базової і повної середньої освіти, змінюючи тим самим завдання Вищої школи з підготовки вчителя освітньої галузі "Технології" [6, с.311].

Основною метою викладання стає формування всебічно розвиненої, освіченої особистості, готової до роботи в умовах сучасного суспільства. В школі вивчається декілька змістових ліній, які є наскрізними [11, с.135] для "реалізації змісту галузі". Однак основою є проектно-технологічна та інформаційна діяльність [9, с.27].

Головним завданням реформування системи освіти в Україні є створення якісно нової системи підготовки майбутнього інженера-педагога з урахуванням економічних аспектів життя суспільства. Розробці нових підходів до підготовки майбутніх педагогів, моделюванню різних аспектів педагогічної діяльності та особистості вчителя присвячені дослідження А. Вербицького, І. Зязюна, О. Коберника та інших [12, с.54]. Тому в трудовій підготовці учнівської молоді відповідно до державного стандарту [8, с.11] освітньої галузі "Технологія" акцент має бути поставлено на формування і розвиток творчої ініціативи, творчого пошуку, інтелектуального наповнення всього змісту трудового навчання, створення реальних умов і можливостей для розвитку особистості кожного учня. Вчитель технологічної галузі повинен формувати технічно освічену особистість, здатну адаптуватись до стрімких змін в сучасному техногенному середовищі [2, с.252].

В процесі вивчення технічних (спеціальних) та психолого-педагогічних дисциплін (які читаються на факультеті технологій та дизайну Полтавського державного педагогічного університету імені В.Г. Короленка) студент отримує знання, виробляє уміння і навички, необхідні для майбутнього самовизначення в суспільстві. Фахова підготовка студента складається з гармонійно пов'язаних між собою вищеназваних циклів. Більшу частину часу відведено на цикл спеціальних дисциплін, що включає виробниче навчання, теоретичну і технічну механіку, гідравліку та теплотехніку, технічну творчість, матеріалознавство і конструювання виробів з деревини та інші.

Основою побудови оновленого змісту трудового навчання стала проектно-технологічна діяльність, яка інтегрує усі види сучасної діяльності від появи творчого задуму до отримання виробу. Підвищується значення вивчення циклу машинознавства і, зокрема, курсу технічної механіки, який його розпочинає.

Важливим у підготовці вчителя галузі "Технології" та інженера-педагога є використання методів диференціації навчання, постановки альтернативних проблемних завдань. Технологія навчання залучається при виконанні всіх видів навчальної роботи шляхом встановлення причинно-наслідкових зв'язків.

Елементи проблемного (евристичного) навчання використовуються фрагментарно в усіх видах навчальної діяльності шляхом постановки проблемних завдань у процесі встановлення зворотнього зв'язку з аудиторією. В повній мірі це реалізується під час виконання самостійних завдань.

На заняттях з цих дисциплін відбувається формування студента як майбутнього фахівця, інженера-педагога професійної освіти, який повинен відповідно до сучасних вимог оперувати своїми знаннями за фахом, застосовувати їх в комплексі, проводити порівняльний аналіз та узагальнення. Важливу роль у формуванні цих умінь відіграють міждисциплінарні зв'язки, суть яких полягає у тому, що при вивченні предметів одного циклу потрібні знання з інших. Всі предмети технічного циклу спрямовані на формування особистості фахівця професійної освіти.

Курс технічної механіки є основою для наступних технічних предметів, а знання з цього

предмету є базою для подальшого успішного вивчення технічних предметів.

Тому важливою частиною підготовки майбутнього вчителя трудового навчання є отримання ґрунтовних знань зі спеціального циклу "Машинознавство", який є центральним у підготовці фахівця професійної освіти [1, с.88].

На перших курсах студенти факультету технології та дизайну вивчають курси вищої математики, інженерної графіки, загальної фізики. Тому при вивченні курсу теоретичної механіки з метою цілеспрямованого впливу на розвиток творчого потенціалу майбутнього фахівця потрібно встановлювати міждисциплінарні зв'язки, розширюючи тим самим уявлення студентів про навчальний процес.

Наведемо приклад застосування міждисциплінарних зв'язків для покращення засвоєння студентами курсу "Технічна механіка". На факультеті на першому і другому курсах вивчають предмети "Інженерна та комп'ютерна графіка", "Вища математика", "Фізика". Потім отримані при вивченні цих курсів знання використовують у вивченні властивостей матеріалів в курсі "Технічна механіка". Набуті навички з основ графічної грамотності [6, с.312] і розвинуте просторове мислення використовується при вивченні курсу "Технічна механіка" розділу "Теорія машин і механізмів". Курс "Основи взаємозамінності і стандартизація" тісно пов'язаний з "Теоретичною механікою" та "Технічною механікою". В зв'язку з цим необхідним є формування цілісної картини світосприйняття у студентів. Основою для цього виступає курс "Технічної механіки".

Нам основі вищесказаного можемо зробити висновок, що потрібно з самого початку навчання студентів на факультеті цілеспрямовано вказувати їм шляхи використання отриманих знань при вивченні дисциплін, які вивчаються за навчальним планом на старших курсах. Така організація навчально-виховного процесу майбутніх фахівців професійної освіти буде сприяти формуванню загальної та спеціальної культури відповідно до фаху, навчить студента в майбутній трудовій діяльності знаходити, встановлювати та осмислювати знання з різних галузей, утворюючи з них цілісну систему.

Організації самостійної роботи приділяється особлива увага. Існує велике різноманіття її форм.

Технологія кредитно-модульної системи навчання впроваджується з метою стимулювання систематичної самостійної роботи студентів [3, с.156]. Значна частина матеріалу винесена на самостійне опрацювання, тому значно підвищуються вимоги до методичного забезпечення навчальних дисциплін.

Технологія кредитно-модульної системи навчання сприяє підвищенню об'єктивності оцінки знань, виявлення та розвитку творчих здібностей студентів, індивідуалізації та диференціації навчання, впровадженню ділових відносин викладачів та студентів на рівні співробітництва та співтворчості, розвитку у майбутніх вчителів освітньої галузі "Технології", а також у майбутніх інженерів-педагогів ініціативності, самостійності, прагнення до постійного самовдосконалення. Звичайно, що самостійна робота ґрунтується на застосуванні особистісно-орієнтованих технологій, основою для яких є активізація пізнавальної діяльності [5, с.218]. Курс "Технічна механіка" є початком циклу дисциплін "Машинознавства", але він одночасно виступає підґрунтям для вивчення наступних предметів, таких як "Основи взаємозамінюваності", "Машинознавство".

Висновки. Кінець ХХ – початок ХХІ століття показав, що прийшов час новітніх технологій, які суттєво вплинули на умови і характер праці, а також в цілому – трудової діяльності, особливо у технічних галузях. Сучасна теорія навчання та виховання частіше звертається до людини, вивчає процеси її діяльності та комунікації, їх залежність від педагогічних впливів [10, с.87].

Зазначений цикл дисциплін, спрямованих на формування цілісної особистості вчителя освітньої галузі "Технології", вивчається на факультеті технологій та дизайну Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г.Короленка.

Життя сучасної людини неможливе без технологічних знань в зв'язку із тим, що її відносини із світом завжди технологічні. Останнім часом людство стрімко прямує до освоєння високо економічних технологій зі створення нових біологічних та хімічних систем і машин різного виду та призначення. Розвиток творчих здібностей та ділових якостей при освоєнні

технологічного світу приходять до людини в процесі цілеспрямованих занять. Погоджуємось зі словами В. Сухомлинського про те, що "...творчості треба вчити".

Ознайомлення учнів із світом нових професій, технологій вимагає нероздільного поєднання теорії з практикою. В процесі професійного самовизначення значну роль відіграють уроки трудового навчання. [9, с.32].

Література

1. Гладка Л. П. Міжпредметні зв'язки як фактор формування педагогічної майстерності вчителя трудового навчання / Л. П. Гладка // Педагогічна майстерність як сучасна технологія розвитку особистості вчителя : Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, 4–6 березня 2002 р. – Полтава : ПДПУ, 2002. – С. 85–88.

2. Гладка Л. П. Роль сучасних педагогічних технологій в підготовці вчителя освітньої галузі «Технології» / Л. П. Гладка // зб. наук. праць.. – Полтава: ПДПУ, 2007.— Вип. 2– С. 252–254.

3. Горчинський С. В. Розвиток інтересу до гурткових занять з декоративно-прикладного мистецтва / С. В. Горчинський // Науковий збірник Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини. – Умань, 2006. – Вип. XVIII — 190 с.

4. Державний стандарт базової і повної середньої освіти. Затверджено Постановою №24 КМУ від 14.01.2004. – 68 с.

5. Калязін Ю. Формування понять про енергетичну стратегію України при вивченні основ технологій / Ю. Калязін // Зб. наук. праць. – Полтава: ПДПУ, 2007. – Вип. 2. — С. 217–221.

6. Лихолат О. Наукова організація праці в побуті як предмет вивчення в навчальному курсі «Домознавство» / О. Лихолат // Зб. матеріалів III Міжнародної науково-практичної конференції (присвячена пам'яті академіка Д. О. Тхоржевського і 30-річчю факультету технологій та дизайну Полт. держ. пед. ун-ту ім. В. Г. Короленка), 9-10 жовтня 2008 року. – Полтава : ПДПУ, 2008. – С. 311–313.

7. Зазюн І. А. Педагогічна майстерність: [підручник] / [І. А. Зазюн, Л. В. Крамущенко, І. Ф. Кривонос та ін.]. – К. : Вища школа, 1997. – 349 с.

8. Положення про модульно-рейтингову систему навчання. – Полтава: ПДПУ, 2005. – 30 с.

9. Програма для 5-9 класів загальноосвітніх навчальних закладів / Трудова підготовка. – №3, 2005. – С. 23–34.

10. Титаренко В. П. Підготовка майбутніх вчителів трудового навчання в проектно-технологічній діяльності / В. П. Титаренко // Науковий збірник Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.. – Умань, 2006. – Вип. XVIII — 190 с.

11. Хлопов А. М. Роль новітніх технологій у підготовці майбутнього вчителя освітньої галузі «Технологія» / А. М. Хлопов // Науковий збірник Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.. – Умань, 2006. – Вип. XVIII — С. 132–136

12. Хлопов А. М. Роль технічної механіки при підготовці вчителя до викладання освітньої галузі «Технології» в школі / А. М. Хлопов // Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, 14-15 жовтня 2004 року. – Полтава: ПДПУ, 2004. – С. 53–54.

А. М. Хлопов

ВЛИЯНИЕ ТЕХНИЧЕСКИХ ДИСЦИПЛИН НА ФОРМИРОВАНИЕ ИНДИВИДУАЛЬНОСТИ БУДУЩЕГО УЧИТЕЛЯ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ ОТРАСЛИ "ТЕХНОЛОГИИ" В КОНТЕКСТЕ КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОЙ СИСТЕМЫ ОБУЧЕНИЯ

Резюме

В работе описывается роль инновационных технологий, также технических дисциплин в целом в подготовке учителя образовательной отрасли "Технологии" и специалиста профессионального образования. Перечень этих дисциплин достаточно длинный, но автор акцентирует внимание на рассмотрении поставленного вопроса на примере технической механики, которая изучается на соответствующих специальностях факультета технологий и дизайна Полтавского национального педагогического университета имени В.Г. Короленко.

Ключевые слова: инновационные технологии, кредитно-модульная система обучения, образовательная отрасль "Технологии", инженер-педагог.

**THE FUTURE LABOR TRAINING TEACHER PERSONALITY FORMATION INFLUENCE
IN THE BOLOGNA TUITION SYSTEM CONTEXT****Summary**

The work describes the IT and tech disciplines role during the tech teacher and vocation tuition specialist training. The discipline list is enough long to describe, but the author concentrates his attention on the given question review using the pattern of tech mechanic, which is studied at the appropriate specialties of technologies and design faculty of Vladimir Korolenko Poltava National Pedagogical University.

Key words: IT, Bologna tuition system, technological tuition branch, engineering teacher

УДК 374.091.313

П. І. Кузьменко

ПРОЕКТНО – ТЕХНОЛОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ УЧНІВ У ГУРТКОВІЙ РОБОТІ

У статті розглядається застосування проектно-технологічної діяльності в гуртковій роботі. Здійснено аналіз основних досліджень з цієї проблеми.

Ключові слова: проектно-технологічна діяльність, гурткова робота.

Постановка проблеми. Гурткова робота одна з основних форм позакласної роботи учнів. Широкий вибір гуртків дає можливість дітям реалізувати свої зацікавлення та здібності.

При виготовленні різноманітних іграшок чи моделей діти користуються готовими кресленнями, або ж продукують власні ідеї. Сьогодні важливого значення набуло питання про творчий підхід при виготовленні об'єктів праці, та розробці проектів. Враховуючи те, що гуртки здебільшого відвідують діти 10-14 років, які ще немає чіткого розуміння сутності проектної діяльності (це пов'язано з конкретністю мислення). Тому необхідно, насамперед, ознайомити їх з термінологією та змістом проектування. Успішні результати проектної діяльності гуртківців можуть бути досягнуті за умови колективного, під безпосереднім керівництвом вчителя, використання прийомів проектування щодо вирішення конкретних завдань. При цьому основним виступає завдання навчити дитину мислити, сформувані вміння бачити майбутню віддалену перспективу. Тому завдання з проектування для учнів повинні бути невеликими за об'ємом, щоб результат роботи можна було побачити в межах одного – п'яти занять. Лише при виконанні цих умов можна очікувати, що учень спроектує і виготовить виріб, а також зрозуміє сутність процесу проектування.

Аналіз основних досліджень і публікацій. У сучасній педагогічній науці проблематика проектно-технологічної освіти знаходить широке відображення. Як наголошують у своїх працях Коберник О., Ящук С., та інші, основою побудови оновленого змісту трудового навчання повинен стати проектно-технологічний підхід, який базується на гнучкій організації процесу навчання учнів, де пріоритет належить засобам активного навчання і сучасним педагогічним технологіям [3]. У свою чергу Т. Куценко наголошує, що метод проектів передбачає самостійну творчу роботу учнів, яка виконується під керівництвом учителя. Важливо, щоб проекти були реальними і доступними для реалізації учнями. Практичне втілення проектів включає обов'язкове складання обґрунтованого плану дій кожного з учнів на основі виявлених можливих рішень проблеми і обговорення найбільш оптимального шляху її реалізації. Завдання учителя при цьому домогтися більшої самостійності учнів на всіх етапах виконання проекту – від ідеї до втілення її [4].

Бойченко О. стверджує, що, створюючи проект, необхідно чітко визначити і довести до кожного учня мету проекту, критерії оцінювання, джерела знань, складові проектної папки, дату виставлення "контрольних" оцінок за технологічні операції та дату презентації [1].

Постановка завдання. Змінюються цілі і завдання, що постали перед сучасною освітою в суспільстві, особистісно-орієнтована система навчання приходить на зміну традиційній. Традиційні методи навчання замінюються інноваційними, тепер акценти в навчальній діяльності спрямовані на інтелектуальний розвиток учнів за рахунок зменшення частки репродуктивної діяльності. У центрі навчального процесу знаходиться учень, його пізнавальна творча